

VISI LIETUVOS ŽEMĖS ŠVENTIEJI, MELSKITE DIEVĄ UŽ MUS!

STAČIATIKIŲ LIETUVA

Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios laikraštis

2024 m. Kovas Nr. 16

www.orthodoxy.lt

facebook.com/orthodoxy.lt

Nauja Mikniškių šventovė - bendromis jėgomis

► Projekto eskizas: Naujoji Mikniškių šventovė bus pastatyta į dešinę nuo koplyčios, ant kalvos už naujųjų kapinių.

Mikniškių stačiatikių bendruomenė pradėjo pasirengimą naujos šventiausios Trejybės šventovės statybai. Jau renkamos aukos.

Mikniškių bendruomenę Korcekių dvare įkūrė protojerėjus Pontijus Rupyševas. Tai įvyko trečią praėjusio amžiaus dešimtmetį. O kiek anksčiau ten buvo pastatyta nedidelė medinė cerkvė, pašvęsta Dievo Motinos ikonai „Visų liūdinčiųjų Džiaugsmas“. Ji turėjo tapti namų šventove, skirta tik nedidelei grupei tikinčiųjų.

Pažymėtina, kad pats tėvelis Pontijus sakė: Mikniškėse ateityje bus statoma dar viena šventovė. Ir ne tik sakė, bet net nurodė pagrindinius jos parametrus.

Pasak Mikniškių bendruomenės klebono, protojerėjaus Georgijaus Gaidukevičiaus, jau seniai pribrendo būtinybė statyti naują, erdvesnę šventovę.

„Jau prieš keletą metų ėmėme apie tai kalbėti. Dalykas tas, kad dabartinėje „Džiaugsmo“ šventovėje tetelpa apie 100 žmo-

nių. Mūsų bendruomenei to pakaktų, bet maldininkams, kurių sulaukiame vis daugiau, dažnai stinga vietos net priebažnytyje, ir jiems tenka stovėti šventoriuje. Kai saulėta, šilta, tai dar patenkiama. O jeigu lyja? Dėl šių nepatogumų sulaukiame daugybės priekaištų. Todėl ir kreipėmės palaiminimo į valdantįjį hierarchą – Vilniaus ir Lietuvos metropolitą Inokentijų. Ir jis palaimino mūsų sumanymą, - aiškino tėvas Georgijus.

Naujojoje šventovėje tilps iki 350 asmenų. Parinkta ir vieta, kur ji bus statoma – į dešinę nuo koplyčios, ant kalvos, už naujų kapinių. Šventovės pastatas puikiai dera prie aplinkos. Šventovės projekto eskizo autorius – žinomas sakralinių pastatų architektas Dmitrijus Borunovas. Tas pats, kuris projektavo Globos ir Nikolajaus šventovę, esančią Klaipėdoje, bei Iberijos – Palangoje. Mikniškių šventovės projektas buvo pradėtas kurti dar tada, kai bendruomenei vadova-

vo ankstesnis klebonas – šviesios atminties archimandritas Leonidas (Gaidukevičius). Sprendžiant iš pranešimo, kurį Dmitrijus Borunovas padarė vykstant VIII tarptautiniams Rupyševos skaitymams, dėl sudėtingos ekonominės situacijos, teko supaprastinti pradinę projekto koncepciją, numatančią įrengti Mikniškėse, aplink cerkvę, Divejeve esančio kanaliuko analogą. Pasak architekto, būsimosios Švč. Trejybės šventovės koncepcija grindžiama trejybės vienovės idėja. Štai Mikniškėse itin didelė pagarba reiškama trimis Dievo Gimdytojos ikonoms. Jas numatoma patalpinti trijose šventovės pusėse: Iberijos – rytų pusėje, Kazanės – pietų ir „Duonos Gausintojos“ – šiaurės. Dabartinis „Visų liūdinčiųjų Džiaugsmo“ šventovės klebonas Georgijus Gaidukevičius sako, kad bendruomenės nariai džiaugiasi laukdami statybos pradžios. Juo labiau, kad šią idėją skelbė ir siekė ją realizuoti tiek tėvelis Pontijus, tiek jo įpėdinis –

archimandritas Leonidas. Beje, būtent tėvas Leonidas pasiūlė naująją cerkvę pašventinti Šventiausiosios Trejybės garbei.

Pasak tėvo Georgijaus, dabartinė „Džiaugsmo“ šventovė veiks ir pastačius Švč. Trejybės cerkvę. „Žiemą šiokiadieniais pamaldos vyks „Džiaugsmo“ šventovėje, vasarą šiokiadieniais – koplyčioje, o sekmadieniais ir švenčių dienomis – naujojoje, erdvoje šventovėje“, - aiškino klebonas.

Pastaruoju metu jau prasidėjo pasirengimo statybai darbai. Sudaryta sutartis su projektavimo firma „Globalus projektavimas“. Statyti šventovę numatoma visų bendromis jėgomis. Aukos jau renkamos. Kiekvienas gali dalyvauti tauriame šventovės statybos reikale, pagal savo galimybes skirdamas auką Mikniškių parapijos bendruomenei.

Jos rekvizitai: Mikniškių stačiatikių Dievo Motinos ikonos Visų liūdinčiųjų džiaugsmas parapija, LT237300010182603403.

Apie Gavėnią: ganytojo žodis 2 psl.

Broliškas Lenkijos hierarcho vizitas 3–5 psl.

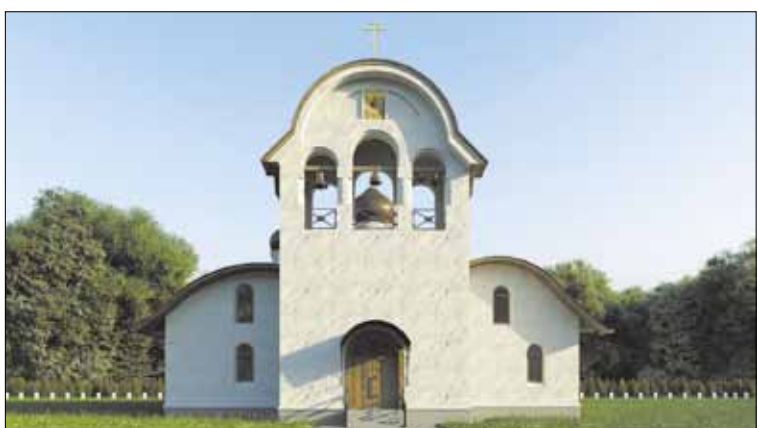
Počajivo lauros relikvijų atvežimas 6 psl.

Kunigo atsakymai į parapijiečių klausimus 7 psl.

Tikros istorijos 8 psl.

ISSN 2783-7173

Gavėnia ir pasiruošimo jai svarba

Vilniaus ir Lietuvos metropolitas INOKENTIJUS

Brangūs broliai ir seserys Kristuje!

Kaskart, pradėjus ruošti Gavėniai, Šventoji Bažnyčia ragina mus susimąstyti, kad kiekvienam iš mūsų nenumaldomai artėja žemiškojo gyvenimo pabaiga. Mums lieka vis mažiau progų ir laiko daryti gerus darbus ir atgailauti prieš Dievą, kitaip tariant – ruošti savo sielas amžinajam gyvenimui, kuris yra pagrindinis visų mūsų gyvenimo tikslas. Tai įsisąmoninti mums padės Didysis pasninkas – Gavėniai. Manau, visi prisimename garsiuosius žodžius iš Šv. Andriejaus Kretiečio Didžiojo atgailos kano: „Mano siela, mano siela, kelkis, kodėl tu miegi? Pabaiga jau arti...“.

Kaip praleisime Gavėnią, tokie bus ir mūsų pasninko dvasiniai vaisiai. Pasiruošimas jam taip pat labai svarbus. Neatsitiktinai Šventoji Bažnyčia Didžiam pasninkui paskyrė tris pasiruošimo savaites.

Pirmiausia prisiminkime, kas yra Gavėniai. Tai senovinė praktika, siekianti žmonijos istorijos gelmes. Ji primena mums mūsų baisų nuopuolį Dievo akivaizdoje, baisią nuodėmę, kurią padarė mūsų protėviai ir už kurią buvome išvaryti iš Rojaus. Mes visi nešiojame šios nuodėmės atspaudą.

Ko galime tikėtis iš Dievo tokio nuopuolio? Tik Jo gailestingumo, suvokus savo nuodėmę! Štai kodėl Šventoji Bažnyčia pirmąjį pasiruošimo Gavėniai sekmadienį (šiomet – vasario 25 d.), pasitelkusi nuodėmingo, bet atgailaujančio muitininko atvejį, kuris tarė: „Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui“ (Lk 18, 13), pateikia mums pavyzdį, kaip pradėti atgailą.

Tai tik pradžia. Mes turėtume daryti kaip tas muitininkas – suvokdami savo nuodėmes, nuolat kartoti: „Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui“. Nuolat. Kiekvieną dieną, kiekvieną valandą, kiekvieną minutę!

Taip mes padedame savo atgailą, kurios rezultatas turėtų būti mūsų proto pasikeitimas, visos mūsų asmenybės atsinaujinimas. Turime parodyti Dievui, kad nenorime gyventi nuodėmėse, norime tapti teisingu, doru, kitokiu – nauju žmogumi, panašiu į Kristų ir Jo šventuosius.

Jeigu nuolankiai, prisimindami savo nesuskaičiuojamas nuodėmes, nenuilstamai kartosime šiuos esminius žodžius: „Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui“, tada neabejotinai ims aiškėti baisi tiesa apie mus pačius – kad mes apleidome savo mylintį Dievą Tėvą, atsiskyrimo nuo

► Vilniaus ir Lietuvos metropolitas Inokentijus. A. Litvinovo nuotr.

Jo iškeldami į „tolimą šalį“, kur gyvename savo aistromis, blaškomės švaistydami Dievo palikimą, pamiršę dėkingumą savo Kūrėjui. Šventoji Bažnyčia apie tai mums primena palyginimu apie sūnų palaidūną (šiomet minima kovo 3 d., sekmadienį).

Tik nuolankiam, atgailaujančiam krikščioniu atsiskleidžia siaubingas mūsų nutolimo nuo Dievo vaizdas. Mūsų padėtis ištis baisi. Vargas tiems, kurie to nesuvokia! Vargas tam, kuriam dėl jo išdidumo tai nebus atskleista! Vargas tam, kuris nesimels Dievui sakdamas: „Die-

ve, būk gailestingas man, nusidėjėliui!“ Tik suvokdami savo apgailėtiną padėtį galime sugrįžti pas savo dangiškąjį Tėvą, kuris be galo mus myli.

Neįmanoma pelnyti Dievo gailestingumo, jei padarėte nuodėmę prieš savo artimą ir nepaprašėte jo atleidimo

Turime patys susivokti ką padarėme, kiek skausmo sukėlėme Dievui Tėvui, kokie nedėkingi Jam esame. Ir tada, kaip ir palyginime, tarsim: „Kelsiuos eisiu pas tėvą ir sakysiu: Tėve, nusi-

dėjau dangui ir tau. Nesu vertas vadintis tavo sūnumi“ (Lk 15, 18-19). Kad ir kaip nusidėtum, atgailauk ir grįžk pas savo Tėvą. Neabejok, kad gailestingasis Dievas Tėvas priims tave su meile!

Jei to nepadarysi – susimąstyk su baime. Mūsų laukia Paskutinis teismas – mylimojo mūsų Dievo Tėvo Sūnaus, Viešpaties Jėzaus Kristaus, paaukojusio Save ant kryžiaus, kad mus visus išgelbėtų, Atėjimas. Šventoji Bažnyčia mums tai primena sekmadieniniu palyginimu apie Paskutinįjį Teismą, šiais metais minimą kovo 10 dieną.

Kaip įveikti šį išbandymą, kaip išlaikyti šį svarbiausią mūsų

gyvenimo egzaminą? Tai labai paprasta! Reikia būti gailestingam, daryti gera žmonėms, mylėti savo artimą pagal Dievo žodį. Juk darydami gera kitam žmogui, kartu darome tai ir pačiam Kristui, kaip Jis Pats mums primena palyginime apie Paskutinįjį Teismą (Mt 25, 31-46). Todėl, brangūs broliai ir seserys, nedelskite daryti gera, nedelskite! Žemiškasis gyvenimas prabėga labai greitai, visada raskite laiko geriems darbams. Atminkite, kad Dievas myli gerus ir gailestingus žmones!

Galiausiai, ruošiantis Didžiam pasninkui, labai svarbus paskutinis sekmadienis prieš Gavėnios pradžią. Žmonės jį pavadinę „Atleidimo sekmadieniu“. Šiais metais jis bus minimas kovo 17 dieną. Šis sekmadienis turi didžiulę dvasinę prasmę. Šventoji Bažnyčia jam suteikia labai svarbią reikšmę. Ilgainiui susiformavo vadinamosios „Atleidimo apeigos“, kurios dažniausiai atliekamos sekmadienio vakarą, Gavėnios pradžios išvakarėse. Nuo pirmadienio, kovo 18-tos dienos, padedame Gavėnios pasninką. Be abejo, trokštame, kad jis būtų mums naudingas, kad sugebėtumėme pajusti tikruosius jo vaisius. Viskas skamba teisingai! Tačiau yra vienintelė sąlyga. O ji yra raktas į dvasinę sėkmę. Pastaroji priklauso nuo mūsų santykių su mus supančiais žmonėmis. Neįmanoma pelnyti Dievo gailestingumo, jei padarėte nuodėmę prieš savo artimą ir nepaprašėte jo atleidimo, arba jei neatleidote tiems, kurie prasikaltė jums. Juk Viešpats sakė: „Jeigu jūs atleisite žmonėms jų nusižengimus, tai ir jūsų dangiškasis Tėvas atleis jums. O jeigu neatleisite žmonėms, tai nė jūsų Tėvas neatleis jūsų nusižengimų“. (Mt 6, 14, 15).

Tai nepaprastai svarbi sąlyga, padedanti tinkamai įžengti į Didįjį pasninką – garantuojanti jo vaisingumą, dvasinę sėkmę, ramybę ir džiaugsmą širdyje jam pasibaigus. Būtent tokia turėtų būti mūsų vidinė dvasinė būseną kai švęsime Viešpaties Prisikėlimą – Velykas.

Tai ženklas, kad Viešpats priėmė mūsų pasninką. Ir ne tik priėmė, bet ir apdovanojo mus už mūsų triušą, nuolankumą, atgailą, gerus darbus ir meilę artimui. Tačiau viskas prasideda nuo pasiruošimo. Didysis pasninkas artėja. Brangūs broliai ir seserys, sutikime Gavėnios dienas su tikėjimu ir viltimi. Atnašaukime kiek įstengiami geriausiai savo auką Dievui, kurią pats Viešpats Jėzus Kristus tepada mums atlikti savo šventųjų, o ypač Skaisčiausiosios Savo Motinos maldomis! Linkiu visiems jums sielai išganingos Gavėnios!

Broliškas Lenkijos hierarcho vizitas

Vilniaus ir Lietuvos metropolito kvietimu Vilniuje su dviejų dienų brolišku vizitu lankėsi autokefalinės Lenkijos Stačiatikių Bažnyčios hierarchas, Balstogės ir Gdanskio arkivyskupas Jakovas.

Kovo 2, šeštadienį, jis kartu su metropolitu Inokentijumi ir vyskupu Ambrosijumi dalyvavo Naktinėje, o sekmadienį, kovo 3 (tai savaitė, skirta sūnui paklydėliui), Jo Eminencijai, Vilniaus ir Lietuvos metropolitui Inokentijui celebruojant Dieviškąją Liturgiją Šventosios Dvasios vienuolyno katedroje, aukštas svečias iš Lenkijos ją koncelebravo. Su hierarchu ordinaru koncelebravo ir Trakų vyskupas Ambrosijus, dvasininkų luomui priklausantys vienuoliai bei dalis kitų Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios klero narių. Per pamaldas giedojo Šventosios

► Arkivyskupas Jakovas koncelebravo Vilniaus ir Lietuvos metropolitui Inokentijui Šventosios Dvasios vienuolyne. A. Litvinovo nuotr.

Dvasios vienuolyno katedros šventinis Vilniaus Šv. Dvasios vie-

nuolyno katedros choras. Pamokslą pasakė igumenas Antoni-

jus (Gurinovičius). Pasibaigus Liturgijai hierarchai atliko Šventųjų

Vilniaus kankinių Šlovimą. Malda šv. kankiniams Antonijui, Joanui ir Eustachijui prie jų relikvijų sakė arkivyskupas Jakovas.

Kreipdamasis į svečių metropolitas Inokentijus pažymėjo, kad broliški ryšiai tarp autokefalinės Lenkijos Stačiatikių Bažnyčios ir Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios lieka nepakitę, ir šis bendradarbiavimas duoda gerų vaisių. Mūsų Bažnyčios vadovas įteikė aukštam svečiui dovaną – Aušros vartų Dievo Motinos ikoną. Tardamas atsakomąjį žodį arkivyskupas Jakovas padėkojo už svetingumą ir pasakė, kad Lenkijos ir Lietuvos stačiatikius daug kas sieja dvasiškai ir istoriškai. Jis taip pat įteikė metropolitui dovaną – Dievo Motinos ikoną.

Broliškas bendravimas tęsėsi ir vienuolyno refektoriume. Po to arkivyskupas Jakovas iškeliavo į Lenkiją.

Pasninkas: „Ne kas patenka į burną, suteršia žmogų“

Igumenas ANTONIJUS (GURINOVICHIUS)

Gavėnios (Didžiojo pasninko) tikslas – žmogaus atgaila, tai yra jo dvasinis apšalimas ir pasirengimas krikščionių šventei – mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Prisikėlimui iš mirusių.

Šiuolaikiniame pasaulyje Didysis pasninkas (Gavėnia) dažnai tampa formalumu, kurio paisyimas teikia žmogui pojūtį, kad jis elgiasi teisingai. Taip yra todėl, kad Gavėnia siejama tik su maisto, netinkančio pasninkui atsiskyrimu, o dvasinio gyvenimo dalykai lieka nuošalyje. Neskiriant tam reikiamo dėmesio žmogaus sieloje net gali tarpti puikybė ir tuštybė, nes jis tarsis esąs tobulėnis nei tie, kurie neriboja maisto.

Didysis Gavėnios pasninkas susijęs su skaičiumi 40: būtent tiek dienų Gelbėtojas praleido dykumoje velnio gundamas ir pasninkaudamas. Šie 40 dienų ir vadinami Keturiasdešimtine – pagrindiniu pasninko periodu, kuris vėliau buvo pratęstas Lozorius Šeštadieniu, Verbų Sekmadieniu bei Didžiąja Savaitė. Iš viso – 48 pasninko dienos.

Didysis Gavėnios pasninkas – tai atgaila, tai proto apvalymas nuo piktų minčių, kad sieloje įsiviešpatautų ramybė ir meilė. Stačiatikiai pasninkauja, kad kūnas

būtų suvaržytas, kad jis nebūtų visavaldis žmogaus dvasios viešpats. Pasninkas – tai sielos išvadavimas iš nuodėmingų, vadinamųjų aistromis, geidulių pančių. Siela turi tapti nepriklausoma nuo kūno. Todėl per Didįjį Gavėnios pasninką krikščionys stačiatikiai atsisako nepasninkiško maisto (t. y. mėsos, pieno, kiaušinių, žuvies bei konditerijos gaminių, pagamintų su pienu, gyvuliniais riebalais ir kiaušiniams). Didysis pasninkas – tai ir krikščionių solidarumo bei dvasinės vienybės ženklas. Tai – klusnumas visuotinės Bažnyčios išminčiai.

Prieš Didįjį Gavėnios pasninką vyksta pasirengimas jam. Šis pasirengimas prasideda 3 savaites iki pasninko ir dvasiškai parengia stačiatikius atgailai. Kiekviena šių savaitių savaip vadinama ir turi savo paskirtį.

Savaitė, skirta muitininkui ir fariziejui. Slavų kalbos žodis „savaitė“ (nedelia) reiškia „sekmadienis“. Tai metas, kuomet prisimename palyginimą apie muitininką ir fariziejų. Jiedu atėjo į šventyklą pasimelsti, bet vienas (muitininkas) – kaip atgailaujantis nusidėjęs, o kitas (fariziejus) – kaip pats save aukštinantis teisuolis. Šios savaitės paskirtis – nuoširdi, o ne demonstratyvi atgaila, kuria siekiama pasipuikuoti, parodyti savo didybę. Dievas atleido nuoširdžiai atgailaujantiems muitininkui ir pasmerkė visus kanonus atliekantiems, bet puikybės būsenos fariziejų.

Siekiant parodyti, koks svarbus, vertingas tikras, nuoširdus, o ne išoriškas, „parodomasis“ dievotumas, tą savaitę nėra pasninko, leidžiama valgyti sūrį, kiaušinius, mėsos patiekalus.

Savaitė, skirta sūnui palaidūnui. Šis žinomas palyginimas ra-

gina paklydėlius grįžti pas Kristų Dievą, kaip grįžo pas tėvą sūnus, išieškojęs tėvo turtą.

Savaitė, skirta Paskutiniam teismui. Šis baivusis teismas laukia visų žmonių. Pastarosios savaitės sekmadienis – paskutinė diena prieš Didįjį Gavėnios pasninką, kai krikščionys stačiatikiai vartoja mėsą.

Tolesnė savaitė jau vadinama „be mėsos“; dar ji vadinama Užgavėnes. Pagal įstatus šią savaitę galima vartoti žuvį, pieno produktus ir kiaušinius. Užgavėnių savaitę baigiantis sekmadienis vadinamas Atsiprašymo ir atleidimo sekmadieniu. Tądien vyksta tam skirta apeiga, o kitą dieną – pirmadienį prasideda Didysis Gavėnios pasninkas.

„Ne kas patenka į burną, suteršia žmogų, bet kas išeina iš burnos“, – sakoma Evangelijoje (Mt 15, 11). Tai nuoroda, kad pasninkaujant svarbiausia – ne maistas, kurį žmogus valgo ir kurį riboja, o tai, ką jis sako, apie ką mąsto, kuo užsiima. Tiesa, sielos būklė susijusi su kūno būkle, ir jeigu kūnui suteikiama visiška laisvė, sielai sunku apšalinti. Pasninkas, malda, atgaila – visa tai padeda sielai atsikratyti nuodėmių ir artėti prie Dievo. Pasninkas – ne savitikslis, jis nelygintinas ir su „iškrovos“ dienomis ar „organizmo valymu nuo šlakų“.

Pasninkas – ne savitikslis, jis nelygintinas ir su „iškrovos“ dienomis ar „organizmo valymu nuo šlakų“.

pasninkui daugelis vėl „priaugina“ svorio, bet lieka dvasiškai nepraturtėję, nes net nekėlė sau tokio tikslo.

Daugeliui žmonių sunku ištvirti maisto ribojimą, jie tampa irzlūs, pikti. Toks pasninkas neteikia naudos. Labai apdairiai pasninko metu turėtų elgtis ligoniai, seneliai, nusilpę, bejėgiai asmenys, taip pat pastojusios ar kūdikius maitinančios moterys bei vaikai. Minėti žmonės iš viso gali būti atleisti nuo pasninko. Svarbiausias principas kuriuo reikia vadovautis per Gavėnią, – „nevalgyti“ aplinkinių (nepykėti, nesierzinti, neįsileisti į sielą nuodėmingų ir piktų minčių).

Kiekvienas Gavėnios sekmadienis skirtas tam tikram, konkrečiam dalykui. Štai pirmasis – Stačiatikybės Išskilmėms. Jos minimos po labai griežtos ir giliai atgailai skirtos pirmos Gavėnios savaitės.

“Pasninkas – ne savitikslis, jis nelygintinas ir su „iškrovos“ dienomis ar „organizmo valymu nuo šlakų“

Antras Gavėnios sekmadienis skirtas šv. hierarcho Grigorijaus Palamos atminimui. Trečias sekmadienis – Kryžiaus pagerbimui. Kryžius išnešamas, kad tikintieji galėtų jį pagerbti. Ketvirtą sekmadienį prisimenamas vienuolis Jonas Klimakas. Penktą pasninko savaitę, trečiadienį vakare, skaitomas visas Didysis Andriejaus Kretiečio atgailos kanonas, o penktadienį vakare – Akatistas Švenčiausiajai Dievo Gimdytojai. Penktas sekmadienis skirtas šventos vienuolės Marijos Egiptietės atminimui. Ši šventoji

yra tikras atgailos pavyzdys. Šeštą Gavėnios savaitę vainikuoja teisiojo Lozorius šeštadienis. Šeštasis sekmadienis – tai Viešpaties Jėzaus Kristaus Ižengimo į Jeruzalę diena, kuri dar vadinama Verbų sekmadieniu. Jėzus įjojo į miestą ant asiluko. Jį pasitikusi minia tiesė Jam ant kelio drabužius, palmių šakas ir šlovino kaip Mesiją. Po Verbų sekmadienio prasideda Didžioji Gavėnios savaitė. Kiekviena jos diena susijusi su tuo, kas vyko per paskutines Kristaus Išganytojo žemiškojo gyvenimo dienas. Paskutinė vakariene, atsisveikinimo su mokiniais pokalbis, Viešpatie Jėzaus suėmimas, teismas, nuplakimas ir nukryžiuojimas. Mirtis ant kryžiaus, laidojimas, Gelbėtojo nužengimas į pragarą ir didus, šlovingas Jo Prisikėlimas iš mirusiųjų. Kai žmogus giliai pajunta Didžiojo Gavėnios pasninko prasmę ir svarbą, šis pasninkas labai veiksmingai tarnauja jo sielos apvalymui. Ir tada Velykos tampa ir tikru paties žmogaus prisikėlimu, atgimimu naujam dvasiniam gyvenimui, maldingam bendravimui su tikru Dievu – mūsų Viešpačiu Jėzumi Kristumi. Tačiau taip esti tada, kai žmogus neapsiriboja tam tikrais išoriniais veiksmais, susijusiais su maisto vartojimu ar religinėmis apeigomis, o įveikia kelią link Dievo savo sieloje, melddamasis ir atgailaudamas. Nieko nestokojantys, persisotinę žmonės, emę riboti maistą, gauna galimybę pajusti tikrą jo skonį ir Dievo dovanų vertę. Atsakydami dalies malonumų, pramogų, tuščių pokalbių žmonės mokosi melstis, pradeda vertinti tikrai gilius santykius, ima geriau suprasti save ir aplinkinius, mokosi tikėti ir mylėti Dievą bei savo artimuosius.

Balstogės ir Gdansko arkivyskupas Jakovas: „Mus

Vilniuje su brolišku vizitu lankėsis Balstogės ir Gdansko arkivyskupas Jakovas (Kostiucukas) davė interviu laikraščiui „Stačiatikių Lietuva“.

- Jūsų Ekscelencija, džiaugiamės matydami Jus Vilniuje! Tai ne pirmas Jūsų apsilankymas čia? Ar Jus kas nors sieja su Lietuva?

- Aš dukart buvau Vilniuje – manau, jog tai nedaug. Vieną sykį – važiuodamas per Vilnių, bet ir tada man pavyko aplankyti keletą puikių jūsų šventovių. O antrą kartą čia buvau dar Jo Eminencijos Chrizostomo laikais. Tada mes taip pat celebravome Liturgiją, bet kankinių relikvijos dar buvo apačioje, žemutinėje šventovėje. Tad mano asmeniniai kontaktai su Lietuva menki. Tačiau istoriniai ir religiniai ryšiai tarp Lietuvos ir Lenkijos labai gilūs ir seni. Pavyzdžiui, dalis Lenkijos rytų teritorijos anksčiau buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sudėtyje. O didžiojo Maskvos kunigaikščio Joano III ir Sofijos Paleolog duktė iškėto už Aleksandro Jogailaičio ir tapo Lenkijos karalienė. Ši valdovė buvo glaudžiai susijusi su Vilniumi. Ji čia gyveno ir galiausiai buvo palaidota Skaisčiausiosios katedroje. Tuomet vyko dažnos kelionės tarp dviejų sostinių – Vilniaus ir Krokuvos. Kai karalienė Jelena keliaudavo iš Krokuvos į Vilnių, ji aplankydavo ir įvairias vietas. Pavyzdžiui, ji užsukdavo į Supraslės vienuolyną, į senovinį Bielsko miestą. Pastarajame ji paliko savo ikoną, kuri šiandien vadinama stebuklingąja Bielsko Dievo Motinos ikona. Ir vėliau buvo daug istorijos įvykių, siejančių Lenkiją su Lietuva. Pavyzdžiui, iš Vilniaus į Supraslės vienuolyną buvo perkelta spauštuvė. Na ir, žinoma, tarpukario periodas (tarp I ir II pasaulinio karo). Daugelis dvasininkų tuomet buvo baigę Vilniaus seminariją. Negalima neprisiminti ir metropolito Josifo (Semaškos), kurio dėka mūsų protėviai iš unijos grįžo į stačiatikybę. Beje, kaip tik šiomis dienomis sukanka 185 metai nuo Polocko bažnytinio susirinkimo, kurio metu tuomet dar vyskupo Josifo (Semaškos) pastangomis buvo atšaukta, panaikinta Brastos unija.

- Jūs vadovaujate Balstogės ir Gdansko Arkivyskupijai, kurioje kiek daugiau nei 50 šventovių – maždaug tiek yra jų ir pas mus. O kur gyvena dauguma jūsų parapijiečių – kaimuose ar miestuose?

- Mūsų arkivyskupijos teritorija labai didelė: nuo Balstogės iki Gdansko maždaug toks pats atstumas kaip ir tarp Vilniaus ir Balstogės. Pastarajame mieste yra didelės, gausios parapijos, ir jų gana daug – 10. Yra parapijų ir priemiesčiuose. O štai šalies šiaurėje,

► Jo Ekscelencija Balstogės ir Gdansko arkivyskupas Jakovas Vilniaus ir Lietuvos metropolito Inokentijaus kvietimu dvi dienas lankėsi Vilniuje. A. Litvinovo nuotr.

buvusioje Prūsijos teritorijoje, parapijos yra miestuose, ir jos nekausios.

Apskritai paėmus Balstogės mūsų Bažnyčioje pirmauja stačiatikių procentine gausa. Šiame mieste maždaug 20-25 procentai gyventojų – stačiatikiai. O iš viso čia gyvena 300 000 žmonių. Kaimuose anksčiau taip pat buvo daug stačiatikių, bet dabar jų mažėja, nes jaunimas išvyksta. Todėl kaimų šventovėse tikinčiųjų mažėja.

- Kokių tautybių atstovai vyrauja jūsų parapijoje? Kokia jų etninė sudėtis?

- Daugiausia tai vietiniai, gyvenantys čia jau nuo seno. Tarp jų daug baltarusių. Dabar prisidėjo emigrantų ir pabėgėlių iš Ukrainos.

- Kokia kalba vartojama per pamaldas?

- Daugumoje mūsų šventovių pamaldos vyksta bažnytinė slavų kalba. Yra parapijų, kuriose vartojama lenkų kalba. Pavyzdžiui, Balstogėje sekma dienais dvi Liturgijos vyksta bažnytinė slavų kalba, o viena - lenkų. Pažymėtina, kad daugumai tikinčiųjų labiau priimtina bažnytinė slavų kalba. Todėl visur pamaldos vyksta bažnytinė slavų kalba, o skaitiniai - lenkų arba dviem kalbomis. Ir pamokslai sakomi len-

kiškai. Tiesa dar kaimuose yra parapijų, kur pamokslaujama vietinių kalba, kuri panaši į baltarusių kalbą.

- Dėl kokios priežasties Lenkijos Bažnyčioje per pamaldas vartojama bažnytinė slavų kalba? Kodėl ji išliko?

- Žinote, anksčiau daugelis norėjo kad pamaldos vyktų lenkų kalba. Jiems atrodė kad jog tada

“ Liturgiją reikia apžvelgti istoriškai, išnagrinėti jos prasmę, ir tada ji taps suprantama tiek vartojant bažnytinę slavų, tiek lenkų kalbą

bus lengviau suprasti, kas vyksta. Bet netrukus jiems tapo aišku, jog nepakanka tik išversti tekstą į suprantamą kalbą. Deja, ir verčiant išskyla keblumų: sunku išversti taip, kad būtų ir tikslu ir skambėtų gerai, gražiai. Todėl nutarėme palikti pamaldoms bažnytinę slavų kalbą. Liturgiją reikia apžvelgti istoriškai, išnagrinėti jos prasmę, ir tada ji taps suprantama tiek vartojant bažnytinę slavų, tiek lenkų kalbą. Vertimas savaime nedaro jos „suprantama“.

Paminėkite, kad prie jūsų parapijiečių prisidėjo ir pabėgėlių iš Ukrainos. Pas mus jų taip pat gana daug. Ar jūs ėmėtės kokių

nors ypatingų globos priemonių, skirtų šiems asmenims?

Mes organizavome socialinę globą; kai kurie žmonės suteikė pastogę pabėgėliams. Ir vienuolyno patalpose pas mus gyvena pabėgėlių. Tai daugiausia motinų su vaikais. O kelią į mūsų šventoves jie patys rado. Be to, jie labai greitai jose pritaipo; daugelis atlieka įvairias oficijas, gieda cerkvių choruose, dalyvauja parapijos gyvenime. Gausiose bendruomenėse tai mažiau pastebima, bet, pavyzdžiui, Gdanske vienu metu atvykėlių buvo net daugiau nei vietinių.

Pas mus pabėgėlius iš Ukrainos į savo parapijas bando privilioti Bažnyčią skaldžiusieji asmenys, kurie už padarytus kanoninius nusikaltimus buvo pašalinti iš dvasininkų, bet „tebertarnauja“ Konstantinopolio Egzarchato Lietuvoje sudėtyje. Be to, jie bendradarbiauja su nekanonine Stačiatikių Bažnyčia Ukrainoje; kartais pakviečia į Lietuvą jos atstovų ir tada kartu rengia „pamaldas“ ukrainiečiams. Ar pas jus kas nors panašaus vyksta?

Mes priimame visus, kurie ateina į mūsų šventoves, bet su Stačiatikių Bažnyčia Ukrainoje (SBU) nėra liturginio bendravimo, nes ten yra problemų su kanoniniu šventinimu ir apaštališkuoju perimamumu. Taip, jie bandė įkurti

savo darinius ir Lenkijoje: kreipėsi į kitų konfesijų atstovus, prašė suteikti jiems patalpų. Ir pas mus Gdanske bandyta tai daryti. Be abejo, buvo nemalonu sužinoti, kad pas mus vyks SBU „pamaldos“. Bet vėliau man buvo parodytos šio vyksmo nuotraukos. Jie išsinuomavo didelę salę, bet į ją „pamaldas“ teatėjo 5 žmonės. O pas mus pilna šventovė ukrainiečių, ir ši šventovė - ne iš mažųjų. Daugiau jie nepasirodė.

Žmonės neina pas skaldytojus, tikintiesiems reikia kanoniškų dvasininkų ir kanoninės Bažnyčios.

Tai dar vienas pavyzdys, kodėl svarbu išsaugoti bažnytinę slavų kalbą. Pamaldų kalba visus vienija - įskaitant ir atvykusius iš Ukrainos. Bažnytinės slavų kalbos dėka mūsų šventovėse jie jaučiasi kaip namuose. Nes ir ten pamaldos vyko bažnytinė slavų kalba, o pamokslas lenkų kalba ir bendravimas vartojant šią kalbą suteikia galimybių ją pramokti. Juolab, kad mūsų kalbos artimos, daugelis ukrainiečių supranta lenkų kalbą.

O kaip Lenkijos Bažnyčia sprendžia bažnytinio kalendoriaus reikalus? Kurio „stiliaus“ laikotės?

Oficialiai Lenkijos Stačiatikių Bažnyčioje galioja senasis stilius. Yra kelios parapijos, kurios pasitelkė naują Julijaus kalendorių, bet dauguma vadovaujasi senuoju Julijaus kalendoriumi. Beje, tai paranku ir pas mus atvykusiems ukrainiečiams, nes ir jiems, šis kalendorius įprastas, todėl jie gali minėti šventes įprastomis dienomis. Stačiatikių šventės Lenkijoje - nevalstybinės, bet yra įstatymas, numatantis, kad darbuotojas turi teisę į laisvą dieną.

Sakėte kad, kad praeityje daugelis jūsų kraštiečių mokėsi Vilniaus seminarijoje. O dabar - priešingai: mūsų žmonės mokosi Lenkijos dvasinėse mokymo įstaigose. Beje, neseniai atsirado galimybė mokytis ir Vilniuje - ėmė veikti Teologijos studijos, kuriose - 4 skyriai. O kaip Lenkijos Bažnyčia sekasi rengti kadrus? Ar pakanka norinčiųjų mokytis dvasinėse mokymo įstaigose?

Pas mus Varšuvoje veikia stačiatikių dvasinė seminarija ir Valstybinė Krikščioniškoji akademija, kurioje yra stačiatikybės fakultetas. Be to, yra bažnytinio giedojimo ir ikonų tapymo mokyklų, į kurias galima stoti turint vidurinę išsilavinimą. Dabar pastebime, kad norinčiųjų mokytis mūsų mokymo įstaigose kiek sumažėjo. Beje, mūsų dvasinėse mokymo įstaigose mokosi studentai iš įvairių šalių - Baltarusijos,

Ukrainos ir, kaip minėjote, iš Lietuvos.

vienija vienas tikėjimas, vienas Išganytojas“

- Šventosios Dvasios vienuolyno katedroje yra jūsų dovanota Gavrijilo Balstogėčio ikona su jo relikvijų dalele. Papasakokite apie šį šventąjį ir jam reikiamą pagarbą.

- Šventasis kankinys, vaikelis Gavrijilas su tėvais gyveno kaimelyje, esančiame netoli Balstogės: 9 km. nuo jos. Nukankintas Gavrijilas 1960 m. buvo palaidotas, o praėjus 30 metų jo relikvijos buvo rastos nesudulėjusios. Kurį laiką jos buvo Zabludovo vienuolyne, o po to – Supraslės. Iš ten jas perkėlė į Slucką, o vėliau, jau sovietmečiu, į Minską, kur buvo laikomos ateizmo muziejuje.

Galiausiai relikvijas grąžino Bažnyčiai, ir jos buvo saugomos Gardino katedroje. Įvykus politinėms permainoms Balstogės ir Gdanko arkivyskupas Sava (dabartinis palaimintasis Varšuvos ir visos Lenkijos metropolitas) ėmė uoliai rūpintis, kad šios relikvijos būtų grąžintos į Balstogę. Ir 1992 metais šventosios relikvijos buvo iškilmingai perneštos iš Gardino į Balstogę. Todėl mes du kartus švenčiame kankinio Gavrijilo atminus – gegužės 3 (jo kankinišką mirtį) ir rugsėjo 22 – relikvijų pernešimo dieną.

- Kaip vyksta šios iškilmės? Ar daug maldininkų atvyksta?

- Į šventes susirenka daug tikinčiųjų. Gegužės 2, šventės išvakarėse, būna pėsčiųjų piligrimystė, kurioje dalyvauja jaunimas ir vaikai. Jaunimas eina pėsčiomis iš Balstogės į Zverkų kaimo vienuolyną, kur vasarą būna kankinio Gavrijilo relikvijos (gegužę, jo kankinystės dieną, jos perkeliamos į šį vienuolyną, o rudenį grąžinamos į Balstogės katedrą). Kiekvieną antradienį prie šventųjų relikvijų giedamas akatistas. Anksčiau jame dalyvaudavo daug tikinčiųjų, bet dabar jų skaičius sumenko. Aš laikau, kad tai susiję su mūsų laikams būdinga sekuliarizacija.

- Kaip kovoti su šiuo reiškiniu?

- Su juo sunku kovoti nors mes stengiamės tai daryti. Mūsų mokyklose dėstoma tikyba. Katalikai vaikšto į savo užsiėmimus, stačiatikiai – į savo. Tačiau matome, kad mokiniai ne itin vertina šiuos užsiėmimus, ir daugelis nustoja juos lankyti. Mes stengiamės parapijose skirti dėmesio jauniui, kiekvienoje parapijoje vyksta jaunimo susitikimai. Vasarą organizuojame stovyklas vaikams ir paaugliams, rengiamos piligrimystės. Visa tai daroma tam, kad jaunimas jaustų, jog šventovėse yra vietos ir jiems ir kad suvoktų, koks mūsų gyvenimo tikslas. Taip pat ir mūsų kapelionai yra kariuo-

▶ Arkivyskupas Jakovas meldėsi prie relikvinės su Vilniaus šventųjų kankinių relikvijomis. A. Litvinovo nuotr.

menėje, ligoninėse, kalinimo įstaigose ir kt. Balstogėje turime savą - stačiatikių radiją, kuris plečia savo programų sklaidą ir už arkivyskupijos ribų.

- Jeigu į jus kas nors iš Lietuvos kreiptųsi prašydamas patarti, kur vykti maldininkams, ką atsakytumėte?

- Aš patarčiau aplankyti mūsų vienuolynus: senąjį Supraslės vienuolyną, Grabarką, vienuolyną Zverkų kaime, kur, kaip minėjau, vasarą būna kankinio, vaikelio Gavrijilo relikvijos, ir dar daug kitų vietovių.

- Kas mums, krikščioniams stačiatikiams, turėtų būti svarbiausia ši sudėtingą metų?

- Svarbiausia dabar - suvokti, kad Bažnyčia - vienatinė, kad Kristus - vienas, o mes, tikintieji, sudarome Jo mistinį kūną. Todėl privalome siekti vienovės. Kai keliaujame į svečius vieni pas kitus, turime jaustis kaip namuose. Nes jeigu esame Bažnyčioje, vadinasi visi sudarome mūsų Viešpaties ir Išganytojo mistinį kūną. Ir tai dabar mums labai svarbu, nes reikia, kad, nepaisant visų problemų, suvoktume Stačiatikybės vienybę. Mus vienija vienas tikėjimas ir vienas Išganytojas. Sienos - žemiški dalykai, o mums sienų nėra.

- Jūsų Ekscelencija, dėkoju už interviu.

Maksimas ROGALSKIS

BAŽNYTINIS KALENDORIUS. KOVAS.

PIRMADIENIS	ANTRADIENIS	TREČIADIENIS	KETVIRTADIENIS	PENKTADIENIS	ŠEŠTADIENIS	SEKMADIENIS
LIETUVOS ŠVENTŲJŲ ATMINAI: 1 Balandžio teisioji Sofija , Slucko kunigaikštienė			7 Kank. Polikarpas, Smirnos vysk. (167).	8 Pirmas (IV) ir antras (452) Pirmtako Jono galvos įgijimas.	9 Visuotinis tėvų šeštadienis (be mėsos). Atminai, skirti visų laikų mirusiems stačiatikiams, mūsų tėvams, broliams ir seserims.	10 Savaitė (be mėsos), skirta Paskutiniam teismui. Porfirijus, Gazos arkivysk. (420).
11 Užgavėnių savaitė. Vien. Prokopijus Dekapolietis, išp. (apie 750).	12 Vien. Bazilijus, išp. (750). Kank. Arsenijus, Rostovo metrop. (1772).	13 Vien. Kasijonas Romietis (435). Vien. Joanas, pavadintas Barsanofijumi, Damasko vysk. (V).	14 Kank., vien. Eudokija (apie 160–170). Vien. Martirijus Zelenietis (1603).	15 Dievo Motinos ikona „Viešpataujanti“ (1917).	16 Visų šv. vienuolių, atlikusių tikėjimo žygdarbių, pagerbimas.	17 Savaitė be sūrio. Prisimename Adomo išvairymą. Atsiprašymo ir atleidimo sekmadienis. Vien. Gerasimas, gyvenęs prie Jordano (475).
18 Kank. Konanas Izaurijietis (I). Simferopolio arkivysk., išp. Luko relikvijų įgijimas (1996).	19 42 Amorejės (Galatija) kank.: Konstantinas, Ajecijus, Teofilis, Teodoras ir kt. (apie 845).	20 Chersono kank.: vysk. Bazilijus, Efermas, Kapitonas ir kt. (IV).	21 Teofilaktas, Nikomedijos vysk., išp. (842–845).	22 40 Sebastijos ežere kentėjusiųjų kank. (apie 320).	23 Did. kank. Teodoras Tironas (apie 306). Kank. Kvadratas ir kt. (258).	24 Pirma Gavėnios savaitė. Stačiatikybės iškilmės. Sofronijus, Jeruzalės patr. (639).
25 Vien. Teofanas Sigrijietis, išp. (818). Grigalius Didysis, Romos popiežius (604).	26 Konstantinopolio patr. Nikiforo relikv. perkėl. (846).	27 Abatas Benediktas Nursietis (543). Teognostas, Kijivo ir visos Rusijos metrop. (1353).	28 Kank. Agapijus ir su juo 7 kank.: Puplijus, Timolofus, 2 Aleksandrai ir 2 Dionyzai (303).	29 Kank. Sabinas (287). Kank. Papijus (305–311).	30 Vien. Aleksas, elgeta, „Dievo žmogus“ (411). Mirusiųjų atminai.	31 Antra Gavėnios savaitė. Grigalius Palama, Tesalonikų arkivysk.
1 BALANDIS Kank. Krizentas ir Darija (283) bei kiti kank. Teis. Sofija, Slucko kun. (1612).	2 BALANDIS Šv. Sabo vienuolyne žuvę vien.: Joanas, Sergijus, Patricijus ir kt. (796).	3 BALANDIS Vysk. Jokūbas, išp. (VIII – IX). Vien. Serfaimas Vyrickietis (1949).				

Šimtai tikinčiųjų pasimeldė prie Počajivo Lauros šventenybių

Atnešus Počajivo Lauros šventenybes į Vilniaus Paraskevės cerkvę bei joms būnant Kauno ir Klaipėdos dekanatų šventovėse, prie šių sakramentalijų galėjo pasimelsti šimtai tikinčiųjų.

Sakramentalijos - tiksliai Počajivo Dievo Motinos ikonos kopija ir šventojo Jobo Počajiviečio ikona su jo relikvijų dalele - pirmiausia buvo atneštos į Paraskevės šventovę Vilniuje. Ir tai nėra atsitiktinumas, nes būtent čia, palaiminus Vilniaus ir Lietuvos metropolitui Inokentijui, meldžiasi ukrainiečių stačiatikių bendruomenė. Dauguma jos narių - pabėgėliai iš Ukrainos. Ir čia tarnaujantis dvasininkas - ukrainietis, priklausęs kanoinei Bažnyčiai.

Abi minėtos ikonos tapytos ir pašventintos Počajivo Lauroje, kuri yra antras pagal dydį Ukrainos vienuolynas. 1939 metais šios ikonos buvo atvežtos į Vilniaus moterų vienuolyną.

Vasario 18, šventenybių atnešimo į Paraskevės cerkvę dieną, ukrainiečių bendruomenę aplankė metropolitas Inokentijus. Valdantysis hierarchas prie šių šventenybių atliko šlovinimo apeigą ir meldėsi Viešpačiui Dievui, Švenčiausiajam Dievo Gimdytojui bei šv. vienuoliui Jobui Počajiviečiui.

Pasak Paraskevės cerkvės stačiatikių ukrainiečių bendruomenės klebono Andriejaus Nesvitailo, tikintieji su džiaugsmu sutiko Počajivo ikonas, teikiančias jiems įkvėpimo.

„Šventenybės ne tik paguodė, suteikė jėgų ir sveikatos, bet ir sustiprino mūsų dvasinį ryšį su Tėvyne. Be to, mes turėjome galimybę melstis kartu su valdančiuoju hierarchu - metropolitu Inokentijumi. Jo Eminencija kartu su mūsų bendruomenės nariais prie Počajivo šventenybių meldėsi už didžiai kenčiančią Ukrainą. Po to susirinkusiems jis tarė širdingą, jaudinantį ganytojo žodį ir kiekvienam parapijietičiui įteikė atminimo dovaną. Mes, savo ruožtu, džiaugėmės galėdami pakviesti Jo Eminenciją arbatai ir draugiškame ratelyje šiltai su juo pabendrauti“, - pasakė tėvas Andriejus.

Pasak metropolito Inokentijaus, ši sunkių metų mes turime labiau suartėti, reikšdami meilę ir atjautą artimiesiems.

Kreipdamasis į Paraskevės ukrainiečių bendruomenės narius, hierarchas sakė: „Mes matome, kaip kenčia žmonės, kurie buvo priversti išvykti iš savo tėvynės. Mes juos atjaučiame ir stengiamės kuo tik galime jiems padėti“.

Jo Eminencija priminė, kad daugelį Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios parapijų papildė stačiatikiai, pabėgėliai iš Ukrainos, ir šios parapijos teikia paramą pabėgėliams.

► Metropolitas Inokentijus Vilniaus Paraskevės šventovėje meldėsi kartu su Ukrainos stačiatikių bendruomene. A. Litvinovo nuotr.

► Prot. Nikolajus Murašovas ir kun. Antonijus Gavrilovas nuvežė relikvijas į Kauną.

► Prot. Olegas Štelmanas ir patarnautojas Arsenijus Žakas atvežė ikonas į Šiaulius.

Antai Vilniaus Šventosios Dvasios vienuolyne daugeliui jų suteikta pastogė ir kasdienis maistas.

Nuo vasario 19 iki 25 šventenybės buvo Kaune, Apreiškimo katedroje. Pasak jos klebono, protojerėjaus mitroforo Nikolajaus Murašovo, šventenybės buvo sutiktos su derama pagarba.

„Mes neturime prietaiso Dievo malonei matuoti, bet tikrai galime teigti, kad parapijietiams tai buvo

pastebima. Tikintieji ir šiokiadieniais ateidavo pasimelsti prie šventenybių ir sekmadieniais po Liturgijos likdavo intencinėms pamaldoms. Ateidavo ir ukrainiečių, ir lietuvių, įskaitant katalikus“, - papasakojo tėvas Nikolajus.

Iš Kauno ikonos išvyko į Šiaulius. Buvo numatyta, kad ten, Petro ir Pauliaus šventovėje, jos išbus visą savaitę, tačiau jos klebonas, protojerėjus Olegas Štelmanas, ra-

do galimybę, kad šeštadienį ikonos pasiektų Tauragę, šventųjų Vilniaus kankinių cerkvę. Jos klebonas, kunigas Antonijus Vainutis ir parapijietčiai su didžiu džiaugsmu ir jauduliu sutiko Počajivo sakramentalijas. Negausiai parapijai šventųjų ikonų atnešimas tapo tikra švente. Tikinčiųjų susirinko neįprastai daug - kaip per Velykas.

Po iškilmių Tauragėje ikonos grįžo į Šiaulius, kad iš ten sekma-

dienį, po Liturgijos iškeliautų į Klaipėdą. Šio miesto šventovėse - Globos ir Nikolajaus bei Visų šventųjų - Počajivo sakramentalijos išbus iki savaitės be mėsos - kovo 10.

Po to Počajivo Dievo Motinos ir šv. vienuolio Jobo Počajiviečio ikonos grįš į savo nuolatinę buveinę - Vilniaus Marijos Magdaliētės moterų vienuolyną.

Marija JAKUBOVSKAJA

Klausimai kunigui: Ar anksti galvoti apie mirtį?

Į parapijiečių klausimus atsako Šventosios Dvasios vienuolyno katedros kunigas Olegas Šliachtenko

Baigiantis Liturgijai Altoriaus vartai uždaromi, prie jų statoma žvakė, ir pradeda skaityti maldas prieš Švč. Slėpinių priėmimą. Tada daugelis žmonių ima vaikščioti: eina pagarbiai bučiuoti ikonų, uždega ir stato žvakes... Paašikinkite, kas tuo metu vyksta presbiterijoje, ir kaip reikia elgtis, laukiant Švč. Slėpinių priėmimo?

Marija

Gerbiamoji Marija, svarbiausia, ko reikia laukiant Švenčiausiųjų Slėpinių priėmimo, - tai susikaupus, sutelkus mintis melstis suvokiant savo nevertumą ir sykiu džiaugiantis, kad bus suteikta tokia didi Dovaną. Ir, be abejo, nereikia kreipti dėmesio į kitus žmones, vaikščiojančius šen ir ten ir statančius žvakes. Aš, žinoma, galiu pasakyti, kas vyksta presbiterijoje, už uždarytų Altoriaus vartų. Ten dvasininkai priima Švenčiausiuosius Slėpinius. Be to, „dalijamas nedalusis ir neperskiriamas Kristaus Kūnas“, kuris, kaip sakoma maldoje, yra „visuomet valgomas ir niekad neišsenkantis, priimančius Jį pašventinantis“. Tad presbiterijoje vyksta pasirengimas Švenčiausiųjų Slėpinių suteikimui pasauliečiams. Tai reiškia, kad visiems dera ramiai, tylutėliai stovėti ir klausyti skaitomų maldų, sakomų prieš priimant Švenčiausiuosius Slėpinius. Taip, žvakeles reikėtų statyti iš anksto, prieš pamaldas, kad po to niekam netrukdytume savo vaikščiojimu. Galima ir tai priminti. Kita vertus, juk ne visi priima Švenčiausiuosius Slėpinius (nors, žinoma, ir gaila). Žmonės į šventovę ateina dėl įvairių priežasčių, kai kurie - pasimelsti ir žvakelę pastatyti. Ne visi ir ne visada turi laiko laukti, kol pasibaigs pamaldos. Bet negi žmogui, laukiančiam Švenčiausiųjų Slėpinių priėmimo, verta trikdyti savo maldingą būseną dėl tokio blaškaus užsiėmimo: stebėti, kas vaikšto ir stato žvakes?

Mano pažįstama neseniai pagimdė vaikelį - labai sveiką, mielą berniuką. Mes jį pirmą sykį galėjome pamatyti kai jam sukako 40 dienų. Tada jo motina pirmą kartą po gimdymo atėjo su mažyliu į cerkvę. Ar negalėtumėte detaliau papasakoti apie šią

tradiciją. Kartu atsakykite į tokį klausimą: ar tikrai esama dienų, kuomet moteriai neleidžiama įeiti į cerkvę?

Darija

- Brangioji Darija! Tikrai, yra dienų, kai moteris neina į šventovę. Anksčiau tai buvo mėnesinės ir 40 parų po gimdymo, dabar - tik pastarasis laikas. Tačiau reikia turėti omenyje, kad moteris ir ši metą nelaikoma ritualine prasme nešvari, nuodėminga ir „atskirta“ nuo Dievo malonės. Žmogų suteršia ir palieka be Šventosios Dvasios dovanų tik nuodėmė ir neteisėti, nederami dalykai. Na, o minėtos dienos ir tas laikas po gimdymo tėra moters organizmo apsilvalymo periodas. Jis nesietinas su nuodėmės samprata. Anksčiau nebuvo tokių higienos priemonių, kokių yra dabar, todėl moterys „kritinėmis dienomis“ vengdavo lankytis šventovėse. Juk į šventovę negali patekti joks kraujas, ir joks kraujo praliejimas negali įvykti šventovėje. Be to, po gimdymo moteris dar ir nusilpusi, ir turi būti su naujagimi, todėl, kol neatsigauna, ji neateina į šventovę. Šis 40 dienų laikotarpis pirmiesiems krikščionims buvo žinomas, nes tai - Biblijos įteisinta Senojo Testamento laikų tradicija. Tiek laiko paprastai pakanka, kad moters organizmas atsigautų ir nebeliktų nepageidaujamų reiškinų. Bet jeigu jie išnyksta anksčiau, jeigu moters organizmas atsigauja per trumpesnį laiką, ji gali ateiti į šventovę ir nelaukdama, kol praeis tas 40 dienų periodas. Pažymėtina, kad ir dabar

daugelis mano, kad 40 dienų po gimdymo moteris negali lankytis šventovėse dėl tam tikros dvasinės bjaurasties, kuri reiškiasi kraujavimu. Tačiau tai didžiai klaidinga nuomonė. Tiems, kurie jai pritaria, siūlau susipažinti su III a. dokumentu, priskiriamu kanonams. Tai „apaštalo sprendimai“ (6 skyrius ir 27 - 30 skyriai). Ten kalbama apie erezijas ir klaidatikystę. Pacituosiu nedidelę ištrauką: „Nei teisėti seksualiniai ryšiai, nei gimdymas, nei kraujavimas, nei sėklos išliejimas miegant negali suteršti žmogaus esybės ar atskirti jį nuo Šventosios Dvasios. Tai įvyksta tik dėl nedoros ir neteisėtos veiklos... Todėl, moterie, venk tuščių kalbų; visada prisimink savo Kūrėją ir meskis Jam, nes Jis tavo ir visko Kūrėjas. Nagrinėk ir mokykis iš Jo įstatymų, nieko neprasimanydama nei apie natūralų apsilvalymą, nei apie teisėtą artumą, nei apie gimdymą, ar persileidimą, nei apie kūno trūkumus. Šie svarstymai tėra tušti ir beprasmiškai kvailų žmonių prasimanymai... Vaikų gimimas yra tyras, nes nėra nieko blogo tame, kas gera. Ir natūralus apsilvalymas nėra bjaurastis Dievo akyse, nes Jis išmintingai patvarkė, kad moterys jį patirtų...“

Pastaruojau metu mano aplinkoje labai daug mirčių: per dvi savaites dalyvavau keturiuose laidotuose. Ką tai galėtų reikšti? Gal tai kažkoks ženklas? Regis, man, keturiasdešimtmečiui, anksti galvoti apie mirtį.

Anatolijus

- Brangusis Anatolijau, klausiate, ką galėtų reikšti artimųjų mirtis? Tik tai, kad esate gyvas ir kad gyvybė tarpsta tiek jūsų esybėje, tiek aplinkoje. Koks keistas prietaras - ieškoti ženklų mirus pažįstamam ar artimui asmeniui! Tąsyk kodėl nepaieškojus ženklų, jeigu savaitės bėgyje jūsų aplinkoje susituoks kelios poros ar gims keli mažyliai?..

Nereikia bijoti mirties. Ji ateis, ir ji - būtinybė. O štai galvoti apie ją ne per anksti nei sulaukus 40, nei 30 - ties. Mirčiai reikia rengtis. Ji - mūsų egzaminas. Išmintingai elgiasi tas studentas, kuris nebando atsiriboti nuo minties apie artėjančią egzaminą, o rengiasi jam. Ir apie gyvenimą sakoma: atmink savo paskutinę valandą. Dar sakoma: „atmink mirtį, ir per amžius nenusidėsi“.

Tapusi stačiatike pajutau stiprų norą stoti į vienuolyną, turiu paauglę dukterį ir keletą jau suaugusių vaikų, kurie neužilgo gali man padovanoti anūkų. Su vyru jau seniai išsiskyriau. Kaip manote, ar tai kažkoks glumas, ar visgi rimtas dalykas?

Ana

- Gerbiamoji Ana! Kol jūsų duktė netapo pilnametė, negali būti nė kalbos apie stojimą į vienuolyną. Bet ši norą galite puoselėti ir melstis Dievui, kad jis būtų įgyvendintas. Klausiate mano nuomonės, ar šis jūsų noras glumas, ar rimtas dalykas. Tiesa sakant, nesimčiau atsakyti į šį klausimą net paklaustas pažįstamo asmens, o jūsų net nepažįstu. Bet pats klausimas teisingas. Labai

svarbu išsiaiškinti, kodėl kilo toks noras. Čia būtina melstis ir tartis su dvasios tėvu.

Ar dera per išpažintį „perkrauti“ visą savo gyvenimą ir stengtis išpažinti apskritai visas nuodėmes, padarytas pasikrikštijus. Jeigu jų jau nedarai?

Viktoras

- Gerbiamasis Viktorai, aišku, kad nereikia. Yra puikus A. Čechovo apsakymas „Valdininko mirtis“. Ten įtaigiai perteikti jausmai žmogaus, kuris netiki, kad jam atleista. Nenauginėsime generolo reakcijos, o iš to, kas pasakyta apie jo vis atsiprašinęjį valdininką, matome, kad šis miršta dėl itin stiprios depresijos, kuriai pasiduoda dėl perdėtos savimeilės. Būtent ji ir neleidžia susitaisyti su įvykiu konfūzu ir patikėti, kad generolas jam atleido.

O mes atgailaudami kreipiamės į Gailestingąjį Gelbėtoją ir Gydytoją, kuris trokšta, kad pasveiktume ir išsigelbėtume, nes Jis mus myli. Atgailą taip pat turi lydėti tikėjimas ir pasitikėjimas. Jūs atsiduodate Pačiam Dievui. O juk būti Jo rankose - tai tikras džiaugsmas. Žinoma, atgaila turėtų būti gili, tikra, bet net jeigu dėl jūsų bejėgystės ji nėra pakankamai gili, Gydytojas žino, ko imtis. Be abejo, būna tokių nuodėmių, dėl kurių raudame visą gyvenimą, nes prisimename, kaip jas darėme. Tačiau šis prisiminimas nereiškia, kad mums neatleista.

Klausimus galima siųsti į redakciją įprastu arba elektroniniu paštu, arba per Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupijos Facebook puslapį.

► V. Valužio nuotr.

Невјој! То неси вјенишас. Вјенишас тас, kuris nepažino Dievo, net jeigu draugauja su ruse žmonijos.
Николас Сербиетис

Trys tėvo Josifo papasakotos istorijos

**Protojėjus JOSIFAS
ZETEIŠVILIS**

Laikraštis „Stačiatikių Lietuva“ tęsia protojėjaus Josifo Zeteišvilio pasakojimus iš rinkinio „Plonosios žvakės“, išleisto Visagine nedideliu tiražu.

Krikšto Slėpinys

Apaštų darbai: „Pamatęs, kad apaštų rankų uždėjimu teikiama Dvasia, Simonas pasiūlė jiems pinigų...“ (Ap.d. 8,18).

A. Lopuchinas, komentuodamas šį tekstą sako, kad tikintieji, gavę Šv. Dvasios, veikiausiai patirdavo kažkokių aplinkiniams regimų ženklų. Gal tai buvo išskirtinė dvasios pagavos raiška ar kažkas panašaus į tai, kas vyko per Sekmines, kuomet ant apaštų ir kitų tikinčiųjų nusileido Šventoji Dvasia. Šiaip ar taip, bet, pasak Jono Auksaburnio, tai buvo kažkas aki-vaizdaus. Šis aiškiai matomas fenomenas ir paskatino Simoną tam beprotiškam pasiūlymui.

Drįstu pareikšti, kad ir man nuodėmingam atliekant Krikšto ir Patepimo mira apeigas kartais tekdavo stebėti tokius regimus ženklius.

Prieš daugelį metų, dar Jono pirmą Gimimo parapijoje, aš krikštijau nedidelę grupę vaikų. Tarp jų buvo ir kokių aštuonerių metų mergaitė, t. y. dar ne paauglė, bet jau ne kūdikis. Ją krikštyti atvedė močiutė. Mergaitės žvilgsnis buvo toks blausus, kokio niekuomet nebuvau matęs, net bendraudamas su kriminaliniais nusikaltėliais... „Viešpatie, kuo šis vaikas nusidėjo, kad ji toks žvilgsnis?“ - pagalvojau tada.

Nekyla abejonių, kad tokio amžiaus mergaitė negalėjo rimtai prasikalsti. Betgi jos akys buvo blausios, o kas žino, kaip tai atsispindėjo sieloje? Po krikšto ir patepimo mira, kai Slėpinio dalyviai priėdavo pagarbiai bučiuoti kryžių, pamaciau, kad tos mergaitės akys atsismainė: jose jau nebuvo nieko blausaus. „Matote, koks pokytis?!“ - tariau jos močiutei. „Taip, matau“, - atsakė ji, nutuokdama, ką turiu omenyje, nors anksčiau mes apie tai nė žodžiu neužsiminėme.

Tai buvo tikra šventė!

Kokio nors itin nesutramdomo mažylio tėvai ne sykį yra pranešę,

kad pakrikštijus vaikelis imdavo ramiai ir ilgai miegoti. Beje, sovietmečiu tai buvo vienas iš pasiteisinimų, kuriuos jauni tėvai pasitelkdavo aiškindamiesi partijos ir vykdomosios valdžios atstovams: „Močiutė atsisako prižiūrėti nekrikštytą vaikelį“. Turėta omenyje neramų nekrikštytą vaikų elgesį.

Prieš dvejus ar trejus metus aš krikštijau vieną mažylį. Jis buvo itin blogai nusiteikęs, visą laiką verkė, o veidą buvo iškreipusi nepasitenkinimo grimasa. Buvo nelengva, bet jį pakrikštijome, patepėme mira. Po to, paėmęs žirkles, rengiausi, kaip dera, pakirpti jo plaukelius kryžiaus forma. Per kelias prabėgusias sekundes berniuko veidas visiškai atsismainė. Jis man šypsojosi, o jo žvilgsnis buvo švelnus, išmintingas ir sykiu kiek atlaidus. Kas galėjo taip žiūrėti į mane to vaikelio akimis?

Artimojo malda

Antrus ar trečius metus tar naudamas parapijoje ėmiau mikčioti. Mikčiojau tardamas kai kuriuos priebalsius ir jų sakinius, pavyzdžiui „p“ ar „pr“. Ir tik sakydamas pamokslą. Aš kažkaip gana greitai prie to pripratau, juo labiau, kad man ne itin stipriai tai trukdė. Užkliuvęs ir kiek „patrypčiojęs“ kliūtį įveikdavau ir, lyg niekur nieko, tęsdavau pamokslą. Be to, vienas iš ganomųjų paguodė mane, sakydamas, kad taip kalbu net išraiškiau.

Ilgainiui įgudau iš anksto numatyti, kur „įstrigsiu“, ir išvengdavau kliūtis, pakeisdamas žodį ar frazę. O savo mikčiojimą ėmiau

laikyti ne trūkumu, o savitumu. Šiaip ar taip, bet buvo aišku, kad tai liks visam laikui. Tačiau praėjo keletas metų, ir nustojau mikčioti. Tai dingo taip pat netikėtai, kaip ir atsirado. Net nežinojau, ką apie tai galvoti. Mikčiojimo atsiradimą buvo galima aiškinti per-

vargimu ar kitomis natūraliomis priežastimis, tuo tarpu ūmaus pasveikimo niekam negalėjau „pri-paišyti“.

Bet nuodugnai šio reikalo netyrinėjau. Na, „užrakino“, o po to - „atrakino“. Štai ir viskas. Praėjo nemažai metų, ir netikėtai viena

mano ilgametė parapijietė lyg ir be jokios priežasties, tiesiog mums besišnekant, priminė: „Tėve Josifai, ar prisimenate, kaip jūs mikčiojote?“. „Prisimenu“, - atsakiau. „Man taip buvo jūsų gaila, kad kankinatės. Aš taip meldžiausi, taip meldžiausi, kad nustotumėte mikčioti!“.

Nuo to laiko praėjo daug metų, bet jos balse vis dar girdėjai atgarsį atjautos, kurią ji tuomet jautė vargšui mikčiui.

Paukštelis

Blėstant saulėtai gegužės dienai, apeidamas cerkvės šventorių, susitikau su nepaprastai dailiu, ilgauodegiu paukšteliu. Jį puošė iš proto varančio grožio languota liemenė, kokios neturėjo nei Saliamonas, nei Balzakas, nei Čarlis Čaplinas. Mes kurį laiką žvelgėme vienas į kitą. Po to jis vėl ėmė straksėti grindiniu. Jo pabrėžtinai grakštumas, sumanus mosavimas uodegyte, meniškas čiauškėjimas ir visas jo demonstruojamas „*la joie de vivre*“* man pasirodė toks įtartinas, kad palaikiau, jog reikia kreipti į jį su pamokymu: „Tik nepradėk čerškėti, kad tave prieš septynis tūkstančius metų vienu akimoku sukūrė Dangiškasis Tėvas! Ne, tave per milijonus metų vos įstengė „iškankinti“ žemiškoji tetulė Evoliucija“.

* *la joie de vivre* (pranc.) - gyvenimo džiaugsmas

Kvietimas švęsti Užgavėnes

Sostinės jaunimas kviečiamas švęsti stačiatikių Užgavėnes! Šventė vyks kovo 11, nuo 14 iki 16 val., viešbučio „Domus Maria“ patalpose (Aušros vartų g. 12).

Kviečiami visi, norintys kartu pasitikti Užgavėnes ir emociškai pasirengti Gavėnios pasninkui. Amžius neribojamas, įėjimas laisvas. Šventės programoje - žaidimai, rateliai, dainos, teminiai pokalbiai. Renginį organizuoja Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios jaunimo reikalų skyrius.

Užgavėnių (be mėsos) savaitė tęsis nuo kovo 11 iki 17 dienos ir baigsis paskutinę pasirengimo Didžiajam Gavėnios pasninkui dieną - Atsiprašymo ir atleidimo sekmadienį. Užgavėnių savaitę jau nebevertojami mėsos produktai, bet dar vartojamas sūris, sviestas, kiti pieno produktai, taip pat kiaušiniai ir žuvis.

Neįmanoma artėti prie Dievo žengiant per žmogų... ANTONIJUS SUROŽIETIS